

Ηθική. Περιοδικό φιλοσοφίας

Αρ. 6 (2008)

Το σώμα ενώνει άτομα και πολιτισμούς

Θεοδώρα Παξινού

doi: [10.12681/ethiki.22706](https://doi.org/10.12681/ethiki.22706)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παξινού Θ. (2020). Το σώμα ενώνει άτομα και πολιτισμούς. *Ηθική. Περιοδικό φιλοσοφίας*, (6), 63–64.
<https://doi.org/10.12681/ethiki.22706>

κριμένα στον τελικό ύμνο και ερμηνεία περί έρωτος του Σωκράτη, καθώς και σε συγκεκριμένα κεφάλαια από τα Ηθικά Νικομάχεια. Η ύπαρξη κοινών ερμηνευτικών εργαλείων στα έργα των δύο φιλοσόφων εντοπίζεται στην κοινή εστίαση σε τρία σημεία: στην ερμηνεία της ψυχής, στην κατάδειξη της σημασίας της έξης και του έλλογου στοιχείου της καθαρής νοητικής ενάργειας. Μοιλονότι η πλατωνική στόχευση αφορά σε ένα ζήτημα περισσότερο ποιητικής μάλλον έκφανσης δηλαδή του έρωτα, σε αντίθεση με την καθαρά πραγματιστική θεώρηση και άσκηση του ενάρτου αριστοτελικού βίου, η κοινή συνιστώσα παραμένει, εν τέλει ο δρών, ο επιχείρων τον ενάρτο και φιλοσοφικό βίο. Προφανώς τίθεται το ερώτημα, εάν όντως η ποιητική αμεσότητα του πλατωνικού διαλόγου βρίσκεται σε αντίθεση με την εποπτική ανάλυση του αριστοτελικού έργου, ή εάν υπό το πρίσμα της τελεολογικής μορφής –σε ότι αφορά τον φιλοσοφικό βίο καθώς και των ερμηνευτικών εργαλείων που την εξυπηρετούν– υπάρχει η δυνατότητα ενοποιητικής ανάγνωσης ακριβώς λόγω της διαφορετικότητας της μορφής τους.

Το σώμα ενώνει άτομα και πολιτισμούς

Θεοδώρα Παξινού

Εκείνο που παραλείπεται στην παιδεία είναι ότι οι άνθρωποι είναι κυρίως *σώματα*, και το ότι η ατομική εμπειρία «ενσαρκώνεται». Το βασίλειο δε της δια-υποκειμενικότητας είναι σωματικό, διότι κάθε «πρόσωπο» ανταλλάσσει δραστηριότητες, λόγους, συναισθήματα, ακόμη και τρόπους οπτικής και νοητικής αντίληψης. Το σώμα ως παράσταση, ως αξία, ως απαγόρευση, ως επιθυμία, επηρεάζεται, βρίσκεται σε διάλογο, με αυτά που αποκαλούμε *πλάνισιο*, και για το ανθρώπινο γένος σύννορο και πολιτισμό. Στο σώμα συλλαμβάνεται ο άνθρωπος, μέσα σ' αυτό μεγαλώνει κι ακμάζει, ωριμάζει και γερνά, εκεί σωματοποιεί τις ψυχολογικές επιπτώσεις των συμβάντων, δυσάρεστων ή μη, μέσω αυτού αποκωδικοποιείται από τους άλλους. Αυτό το περιγραφικό σώμα είναι ενδεικτικό των αξιών, της ηθικότητας, των νόμων της κοινωνίας. Οπότε, μια ελάχιστη νύξη στις θρη-

σκείες και τις κουλτούρες, θα μάς υπενθυμίσει τη σημασία που τού αποδίδεται κατά καιρούς. Ακολουθώντας με θεωρίες, όπως η φαινομενολογία, θα υποστηριχθεί ότι το σώμα, αποσπάζοντας την ατομική ευφυΐα και ευτυχία, είναι δημιουργός ενός καθολικού ύφους. Ο φόβος όμως που ενσπείρεται στις πολυπολιτισμικές κοινότητες της εποχής ενάντια στη διαφορετικότητα ολοένα διογκώνεται, και μάλιστα ποικιλοτρόπως, ενίοτε και εσκεμμένα. Η παρούσα πρόταση καλεί το σώμα που «μάς έφτιαξε» να προταχθεί στον αγώνα προς επίτευξη της κοινωνικής εξομάλωσης, και προτείνει τρόπους μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος που θα οδηγούσαν στην αποψίλωση των αγκυθιών του ζητήματος.

Δίκαιο και ηθική κατά τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη, τον I. Kant και τον J. Rawls. Συσχετισμοί και διαφοροποιήσεις

Μιχαήλ Κ. Μαντζανάς

Οι έννοιες του δικαίου και της ηθικής από την αρχαιότητα έως σήμερα, χρωματίζονται από το περιεχόμενο που τους προσδίδει, όχι μόνο ο φιλόσοφος ο οποίος διατυπώνει την αντίστοιχη θεωρία, αλλά και από το κοινωνικό πλαίσιο, υπό την επίδραση του οποίου διατυπώνεται, ευδοκιμεί και ζωοποιείται η θεωρία. Πρώτος ο Πλάτων στον Γοργία θέτει ερωτήματα του τύπου πως πρέπει να διάγουμε τον βίο μας και πως πρέπει να ζούμε σε σχέση με τους άλλους. Η διατύπωση των κανόνων δικαίου που θα πρέπει να διέπουν την ιδανική πολιτεία, δεν ήταν ανεξάρτητη από το ισχύον δίκαιο της Αθήνας. Θα αποτολμούσαμε να υποστηρίξουμε ότι ο Πλάτων σε μια γενική θεώρηση της δικαιοτικής σχέσης προβάλλει μια κοινωνική σχέση του να είσαι για τον άλλο.

Ο Αριστοτέλης θέτει ως κέντρο της ηθικής την πράξη. Η πράξη καθιστά τον άνθρωπο ελεύθερο ή ελευθέριο ήθους. Με την πράξη ο άνθρωπος επιλέγει και αποκαλύπτεται αν διέπεται από την μεσότητα ανάμεσα στην έλλειψη και την υπερβολή. Η ηθική φιλοσοφία του Αριστοτέλους δίνει προτεραιότητα στην ελεύθερη προαίρεση, η οποία θα προσδώσει την ηθική αρετή